

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie II./2022
Senát IV

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 490/2021
populárny názov	Kontradiktórnosť pri rozhodovaní o trovách
sudca spravodajca	Libor Duľa
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	25.01.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Nedoručením sťažnosti žalovaného proti uzneseniu krajského súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom, na základe ktorej krajský súd dospel vo veci sumy náhrady trov konania k inému, pre sťažovateľa nepriaznivejšiemu rozhodnutiu, mu krajský súd odňal možnosť vyjadriť sa k sťažnosti žalovaného a predostrieť krajskému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť vlastné dôkazy, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania ako súčasťou práva na spravodlivý proces.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa správnu žalobou doručenou krajskému súdu 2. júla 2013 domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutí žalovaného, ich zrušenia a vrátenia veci žalovanému na nové konanie a priznania náhrady trov konania. V rámci konania bol sťažovateľom podaný aj návrh na prerušenie konania. Krajský súd rozsudkom z 20. novembra 2015 návrh na prerušenie konania a žalobu zamietol a účastníkom konania právo na náhradu trov konania nepriznal. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie spoločne s opakovaným návrhom na prerušenie konania. Najvyšší súd o sťažovateľom podaných návrhoch rozhodol uznesením z 28. marca 2018, ktorým v časti návrhu na prerušenie konania rozsudok krajského súdu z 20. novembra 2015 potvrdil a vo zvyšnej časti ho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd po vrátení veci rozhodol v poradí druhým rozsudkom zo 7. marca 2019, ktorým obe napadnuté rozhodnutia žalovaného zrušil a vec mu vrátil na

	<p>ďalšie konanie.</p> <p>Najvyšší súd vyhodnotil kasačnú sťažnosť žalovaného ako nedôvodnú a rozsudkom z 18. decembra 2019 ju zamietol a sťažovateľovi priznal proti žalovanému náhradu trov konania v plnej výške.</p> <p>Vyšší súdny úradník krajského súdu uznesením z 20. augusta 2020 priznal sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 140 eur z titulu súdnych poplatkov a vo výške 1 770 eur z titulu trov právneho zastúpenia, proti ktorému podali sťažnosť obe sporové strany.</p> <p>Sudca krajského súdu na základe sťažnosti žalovaného bez jej predchádzajúceho doručenia sťažovateľovi ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením z 10. februára 2021 znížil priznanú náhradu trov právneho zastúpenia o sumu 665,24 eur, teda na sumu 1 104,76 eur.</p>
z odôvodnenia	<p>V rámci rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti ústavný súd pripomína svoje skoršie rozhodnutie vo veci sp. zn. III. ÚS 220/2018, na ktoré v ústavnej sťažnosti poukazuje aj sám sťažovateľ. V ňom konštatoval, že princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa § 239 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku, pričom pristúpil k vysloveniu porušenia práv, ku ktorému došlo tým spôsobom, že všeobecný súd takúto sťažnosť nedoručil na vyjadrenie protistrane.</p> <p>Vo veci sťažovateľa postupoval správny súd v súlade so Správnym súdnym poriadkom, ktorý v § 5 odseku 1 ustanovuje, že správne súdne konanie sa riadi princípmi definovanými v odsekoch 2 až 12, ktoré sú preň signifikantné, avšak zároveň sa naň primerane vzťahujú aj princípy Civilného sporového poriadku upravené v čl. 1 až 18.</p> <p>V kontexte uvedeného nevidí ústavný súd dôvod odkloniť sa od záverov, ku ktorým dospel v náleze sp. zn. III. ÚS 220/2018, ktoré sú plne aplikovateľné aj na vec sťažovateľa. Ústavný súd sa plne stotožňuje s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej nedoručením sťažnosti žalovaného proti uzneseniu krajského súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom, na základe ktorej krajský súd dospel vo veci sumy náhrady trov konania k inému, pre sťažovateľa nepriaznivejšiemu rozhodnutiu, mu krajský súd odňal možnosť vyjadriť sa k sťažnosti žalovaného a predostrieť krajskému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť vlastné dôkazy, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania ako súčasť práva na spravodlivý proces. Z tohto dôvodu v okolnostiach posudzovanej veci dospel ústavný súd k záveru, že postupom krajského súdu, ktorý bol zavŕšený napadnutým uznesením, došlo k neprípustnému zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 220/2018 z 22. marca 2018</p> <p>uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 481/2012 z 2. októbra 2012</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	<p>vyšší súdny úradník</p> <p>účastník konania-rovnosť</p> <p>trovy konania</p> <p>sťažnosť</p>

spisová značka	IV. ÚS 570/2021
-----------------------	------------------------

populárny názov	Rozhodnutie o zamietnutí zmeny žaloby
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	25.01.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 133 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	1.Nedôvodné zamietnutie zmeny žaloby (v zmysle formalistického či úradníckeho zamietnutia) však zaťažuje súdy umelým navyšovaním počtu konaní, pričom vedie nielen k poškodeniu žalobcu z pohľadu nevyhnutnosti podania ďalšej žaloby či možnosti premlčania časti nároku, ale aj k poškodeniu strán v ďalších sporoch, a to s prihliadnutím na následnú súdnu zahltenosť. 2 Pokiaľ v návrhoch na zmenu žaloby sťažovateľka ako žalobkyňa uviedla v konkrétnostiach argumentáciu pre posúdenie prípustnosti zmien žaloby podstatnú, odvolávajúc sa na relevantnú právnu úpravu, potom je pre ústavnú udržateľnosť rozhodnutia o takýchto návrhoch nevyhnutné, aby sa všeobecný súd s konkrétnou argumentáciou v hraniciach daných zákonnou právnou úpravou náležitým spôsobom aj vysporiadal.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu domáhala proti žalovanej obchodnej spoločnosti zaplata pohľadávky s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia za stanovené obdobie od 1. januára 2014 do 30. júna 2016, ako aj priznania nároku na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Požadované právo sťažovateľka odôvodňovala platbami, ktoré žalovanej uhrádzala za prístup do distribučnej sústavy tzv. G-komponentu na podklade vyhlášky Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 221/2013 Z. z.“). Relevantná časť citovaného právneho predpisu bola nálezom ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016 vyhlásená za nesúladnú s ustanoveniami ústavy a Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Návrhom na zmenu žaloby z 30. júna 2020 sa sťažovateľka domáhala rozšírenia uplatneného práva na vydanie bezdôvodného obohatenia o platby za ďalšie bezprostredne nadväzujúce obdobie od 1. júla 2016 do 31. decembra 2016 v sume 169 443,78 eur s príslušenstvom, pričom toto rozšírenie žalobkyňa odvodila od už tvrdeného skutkového a právneho stavu (tzv. kvantitatívna zmena žaloby). Návrhom na zmenu žaloby z 29. decembra 2020 sa sťažovateľka domáhala opätovného rozšírenia uplatneného práva na vydanie bezdôvodného obohatenia o platby za ďalšie bezprostredne nadväzujúce obdobie od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017. O návrhoch sťažovateľky z 30. júna 2020 a 29. decembra 2020 rozhodol okresný súd výrokom II napadnutého uznesenia tak, že tieto zamietol, pretože výsledky dovtedajšieho konania podľa neho nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žaloby.
z odôvodnenia	V návrhoch na zmenu žaloby sťažovateľka, obdobne ako to robí aj v ústavnej sťažnosti, prezentovala svoju nosnú argumentáciu založenú na existencii tzv. kvantitatívnej zmeny žaloby (rozšírenie uplatneného práva), ako aj existencii totožného skutkového a právneho stavu, ktorými odôvodňovala splnenie podmienok na pripustenie týchto zmien. V konkrétnostiach rovnako uviedla, že neexistujú dôvody na nevyhovenie návrhom na zmenu žaloby (§ 143 CSP). Ústavný súd už s prihliadnutím na názor právnej teórie akcentoval v súvislosti s

	<p>rozhodovaním o zmene žaloby podľa právnej úpravy obsiahnutej v § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (v podstate totožnej s tou, ktorá je obsahom relevantných ustanovení § 143 ods. 1 a 2 CSP), že dispozícia strany v konaní, ktorou chce meniť návrh, je obmedzená iba súhlasom súdu. Súd pri úvahe o tom, či bude súhlasiť so zmenou žaloby, môže zvažovať iba to, či výsledky doterajšieho konania (ako celku) môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe. Ak to tak je, musí so zmenou návrhu súhlasiť (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 472/2014). Z uvedeného zároveň vyplýva to, že rozhodnutie zo strany súdu nemôže byť predmetom ničím neobmedzenej voľnej úvahy.</p> <p>V § 143 ods. 1 CSP uvádzaný dôvod nepripustenia zmeny žaloby sa pritom opiera o hospodárnosť konania. Pokiaľ by výsledky doterajšieho konania nemohli byť dostatočným predpokladom aj pre konanie o zmenenej žalobe (posúdenie vždy závisí od konkrétneho prípadu), bolo by neekonomické nútiť žalobcu uplatňovať si iný nárok, vyšší nárok alebo nárok na základe ďalších relevantných skutočností v novom konaní. Hospodárnosť možno vidieť aj v tom, že ak výsledky doterajšieho konania nie sú dostatočným predpokladom pre konanie o zmenenej žalobe, zmena predmetu sporu by bola vo vzťahu k doterajšiemu konaniu neekonomická a mohla by konanie zbytočne predĺžiť. Vtedy je namieste, aby sa strana sporu domáhala nároku v rozsahu zmeny v novom konaní. Nedôvodné zamietnutie zmeny žaloby (v zmysle formalistického či úradníckeho zamietnutia) však zaťažuje súdy umelým navyšovaním počtu konaní, pričom vedie nielen k poškodeniu žalobcu z pohľadu nevyhnutnosti podania ďalšej žaloby či možnosti premlčania časti nároku, ale aj k poškodeniu strán v ďalších sporoch, a to s prihliadnutím na následnú súdnu zahľtenosť.</p> <p>Zo strohého odôvodnenia relevantnej časti napadnutého uznesenia okresného súdu možno identifikovať len a výlučne dôvod nepripustenia zmeny žaloby obsiahnutý v § 143 ods. 1 CSP. Chýba v ňom však uvedenie konkrétnych argumentov, ktoré, berúc do úvahy zákonnú právnu úpravu obsiahnutú v Civilnom sporovom poriadku, okresný súd viedli k záveru o nepripustení návrhov podaných sťažovateľkou na zmenu žaloby. Za preskúmateľné pritom nemožno považovať rozhodnutie, ktorým všeobecný súd stroho uvedie, že dôvod nepripustenia zmeny žaloby je daný, keďže „nároky vznikli po podaní žaloby na súd a na základe nových dôkazov (faktúr a výziev) v konkrétnostiach však k samotnému posúdeniu predmetného dôvodu nepripustenia zmeny žaloby žiadnu bližšiu argumentáciu s prihliadnutím na predmet sporu v materiálnom poňatí neuvedie.</p> <p>Absencia riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vo vzťahu k prezentovanému záveru o tom, že výsledky doterajšieho konania nemožno považovať za vhodný podklad pre rozhodovanie o zmenenej žalobe, ako aj vo vzťahu k argumentácii prezentovanej sťažovateľkou v samotných návrhoch bráni preskúmať to, akými úvahami sa okresný súd riadil pri rozhodovaní o predmetných návrhoch na pripustenie zmeny žaloby. Uvedené má za následok, že napadnuté uznesenie okresného súdu je potrebné kvalifikovať ako nepreskúmateľné, a tým aj arbitrárne. Ak sa totiž všeobecný súd nevysporiada aspoň stručne s argumentmi uvádzanými v návrhu a rovnako stručne neodôvodní svoj záver pre nevyhovenie návrhu, potom jeho rozhodnutie vykazuje znaky svojvoľie bez opory v zákone. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie okresného súdu neumožňuje náležitým spôsobom preskúmať, či bola/ nebola splnená základná zákonná požiadavka na nepripustenie zmeny žaloby tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 143 CSP.</p> <p>Ústavný súd preto rozhodol, že výrokom II napadnutého uznesenia okresného súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP</p>	<p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 164/2019 z 28. apríla 2020 uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 135/04 z 8. apríla</p>

a iných súdov	2004 rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, § 29 rozhodnutie ESLP vo veci Z. a E. v. Rakúsko z 13. 10. 1986, sťažnosť č. 10153/82
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	arbitrážnosť rozhodnutie-odôvodnenie súd-procesný postup práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces žaloba-zmena

spisová značka	IV. ÚS 586/2021
populárny názov	Rozhodnutie o nároku na nemajetkovú ujmu
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	01.02.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 10 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Charta základných práv Európskej únie čl. 47 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Príslušné ustanovenia Trestného poriadku predpokladajú určitý rozsah dokazovania v adhéznom konaní (na účely rozhodnutia o nároku poškodeného), t. j. potreba dokazovania v určitom rozsahu nemôže automaticky viesť k odkázaniu poškodeného na civilné konanie.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ si podaním z 27. novembra 2020 prostredníctvom splnomocnenkyne uplatnil v špecifikovanej trestnej veci aktuálne už odsúdeného stíhaného za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona postupom podľa § 46 ods. 3 Trestného poriadku nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom v tzv. adhéznom konaní. Obžalovaný bol právoplatne odsúdený za to, že úmyselne usmrtil svoju matku spôsobom uvedeným v skutkovej vete napadnutého rozsudku, čím teda okrem iného úmyselne usmrtil a spáchal tento čin na chránenej osobe – na blízkej osobe a na osobe vyššieho veku, tým spáchal obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona. Sťažovateľ si uplatnil majetkovú škodu vo výške 196,25 eur a nemajetkovú (morálnu) škodu vo výške 50 000 eur. Majetková škoda pozostávala z hotových výdavkov súvisiacich s trestným činom páchatel'a (napr. zabezpečenie pohrebu, cestovné výdavky, poplatky za služby notára a pod.) a nemajetkovej ujmy, keďže mu činom páchatel'a bola spôsobená morálna ujma neoprávneným

	<p>zásahom do súkromia a rodinného života stratou vlastnej matky.</p> <p>Okresný súd rozhodol napadnutým rozsudkom o vine obžalovaného a uložil mu špecifikovaný trest odňatia slobody. Obžalovaného tiež zaviazal nahradiť okrem iného sťažovateľovi škodu vo výške 196,25 eur. Sťažovateľ bol so zvyškom nároku na náhradu škody odkázaný na civilný proces.</p> <p>Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku odvolanie z dôvodu porušenia procesných práv zaručených Trestným poriadkom O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ho zamietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd konštatuje, že krajský súd presvedčivo neodôvodnil svoj právny záver o tom, že pre rozhodnutie o nároku na nemajetkovú ujmu je potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie výrazne presahujúce rámec trestného konania. V prvom rade možno konštatovať, že dôkazy, na ktoré ako na príklad odkázal, je potrebné považovať za dostupné a v zásade ľahko vykonateľné dôkazy – smerujúce k preukázaniu príbuzenského pomeru a zistenia priamych príbuzných. Dokazovanie v uvedenom rozsahu (preukázanie príbuzenského pomeru a okruhu priamych príbuzných) nemožno považovať za rozsiahle dokazovanie výrazne presahujúce rámec trestného konania. Potrebu ďalšieho dokazovania možno implicitne odvodiť z odkazu krajského súdu na vyjadrenie obžalovaného, ktorý namietol rozsah uplatnenej nemajetkovej ujmy vzhľadom na to, že sťažovateľ 10 rokov neudržiaval žiadny kontakt s matkou. Krajský súd svoj právny názor nijako ďalej neodôvodnil, napr. uvedením ďalších rozhodujúcich skutočností, ktoré by bolo potrebné preukázať na účely rozhodnutia o nároku poškodeného (napr. preukázanie charakteru a intenzity vzťahu sťažovateľa k usmrtenej matke) a ktoré by odôvodňovali záver o potrebe rozsiahleho dokazovania výrazne presahujúceho rámec trestného konania. Ani z odkazu na stanovisko obžalovaného k uplatnenému nároku na nemajetkovú ujmu nemožno odvodiť dostatočne zrozumiteľne potrebu rozsiahleho dokazovania výrazne presahujúceho rámec trestného konania, keďže aspoň základný charakter vzťahu sťažovateľa k zomrelej matke a jeho intenzitu by bolo možné preukázať výsluchom obžalovaného, sťažovateľa a pod. Opäť možno konštatovať, že ani takéto dokazovanie sa nejaví ako komplikované, rozsiahle, resp. také, ktoré by výrazne presahovalo rámec trestného konania. Príslušné ustanovenia Trestného poriadku predpokladajú určitý rozsah dokazovania v adhéznom konaní (na účely rozhodnutia o nároku poškodeného), t. j. potreba dokazovania v určitom rozsahu nemôže automaticky viesť k odkázaniu poškodeného na civilné konanie. V neposlednom rade je potrebné uviesť, že charakter porušenia práv sťažovateľa okresným súdom kladie na krajský súd ako odvolací súd imperatív v maximálnej možnej miere napraviť alebo aspoň zmierniť dôsledky takého porušenia práv poškodeného v odvolacom konaní. Krajský súd na takýto postup rezignoval, neberúc zároveň do úvahy § 287 ods. 1 druhú vetu Trestného poriadku.</p> <p>Vzhľadom na neodôvodnenosť právneho záveru týkajúceho sa (rozsahu) dokazovania a nerozhodnutia o nároku sťažovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy, došlo aj k porušeniu práva sťažovateľa rozhodnúť o jeho veci verejne a v jeho prítomnosti, keďže krajský súd v napadnutom uznesení v konečnom dôsledku ústavne súladne neodôvodnil nemožnosť vykonať príslušné dokazovanie o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v prítomnosti sťažovateľa.</p> <p>Možno konštatovať, že napadnuté uznesenie je výsledkom formalistickej aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku (osobitne § 322 ods. 3 Trestného poriadku v spojení s § 288 ods. 2 Trestného poriadku), ktoré len mechanicky a nepreskúmateľne odkazuje na naplnenie hypotézy právnej normy, ktorá je predpokladom pre odkázanie poškodeného s uplatneným národom na osobitné konanie.</p> <p>Na podklade uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie jeho vecí v jeho prítomnosti podľa čl. 48</p>

	ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 171/05 z 27. februára 2008
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prerokovanie vecí – v prítomnosti účastníkov práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na rovnosť účastníkov v konaní účinný prostriedok nápravy (EŠLP) trestné konanie-adhézne práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na prerokovanie vecí – verejne a vylúčenie verejnosti práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia poškodený práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu

spisová značka	IV. ÚS 588/2021
populárny názov	Nepriznanie účinkov nálezu ÚS SR
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	01.02.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Bez ohľadu na autonómiu najvyššieho súdu pri výklade pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v konečnom dôsledku vylúčil priznanie akýchkoľvek účinkov nálezu ústavného súdu vydanému skôr v tom istom spore, ktorého závery v plnom súlade s jeho kasačnou záväznosťou rešpektovali okresný súd a krajský súd. Tým bola prekročená hranica ústavnej akceptovateľnosti a najvyšší súd sa dopustil ústavne neprípustného zásahu do právnej istoty sťažovateľky.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa na okresnom súde žalobou proti mestu Trenčín (ďalej aj „žalovaný“ alebo „zúčastnená osoba“) domáha zaplatenia sumy pohľadávky s príslušenstvom. Právnym titulom je bezdôvodné obohatenie (zaplatená zábezpeka a preddavky), náhrada škody (za vynaložené náklady) a ušlý zisk (pre nemožnosť iného využívania investícií), a to všetko v súvislosti s chybným plnením žalovaného zo zmluvných vzťahov a porušením jeho povinností. Na základe zmluvy č. 318/2007 o zriadení vecného bremena z 11. apríla 2008 a zmluvy č. 319/2007 o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy z 11. apríla 2008 (ďalej len „sporné zmluvy“) malo dôjsť k realizácii investície v podobe stavby a prevádzkovania podzemných garáží, k čomu nedošlo pre neskoršie zistený archeologický nález a jeho vyhlásenie za národnú kultúrnu pamiatku. Rozsudkom okresného súdu z 20. júna 2012 (ďalej aj „prvý rozsudok“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke časť pohľadávky s úrokom z

	<p>omeškania, vo zvyšnej časti žalobu zamietol, zároveň sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalovanému 76 % trov konania. Prvý rozsudok bol potvrdený rozsudkom krajského súdu zo 16. septembra 2014 (spolu s prvým rozsudkom ďalej aj „pôvodné rozsudky“) a sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania.</p> <p>Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 184/2015 z 26. augusta 2015 (ďalej len „predchádzajúci nález“) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie a základného práva na ochranu majetku rozsudkom krajského súdu zo 16. septembra 2014 v spojení s prvým rozsudkom okresného súdu v časti zamietajúcej žalobu. V tomto rozsahu ústavný súd obidva pôvodné rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň vyslovil záväzný právny názor vo vzťahu k viacerým podstatným skutkovým okolnostiam, pri ktorých posudzovaní nižšie súdy aplikovali právo formalisticky a svojvoľne.</p> <p>Okresný súd následne čiastočným rozsudkom z 10. novembra 2016 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 64 411,48 eur s úrokom z omeškania a medzitýmnym rozsudkom z 10. novembra 2016 uznal sťažovateľkou uplatnený nárok na náhradu škody za obdobie od 1. októbra 2009 do 31. decembra 2011 z titulu náhrady skutočnej škody a ušlého zisku (ďalej len „nové rozsudky okresného súdu“). Krajský súd dvomi rozsudkami z 13. júna 2018 (ďalej len „rozsudky odvolacieho súdu“) nové rozsudky okresného súdu potvrdil.</p> <p>Proti obom rozsudkom odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Napadnutým rozhodnutím najvyšší súd zrušil rozsudky odvolacieho súdu aj nové rozsudky okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd v predchádzajúcom náleze vyslovil právny názor na viaceré hmotnoprávne otázky vzniknuté v konaní. V okolnostiach veci nemožno opomíňať početné nedostatky ústavnoprávnej povahy v preskúmaných rozhodnutiach, ktoré ho k výnimočnému uplatneniu jeho právomoci dovedli. Ak potom najvyšší súd nemal ambíciu viesť s ktorýmkoľvek z právnych názorov ústavného súdu rozumný dialóg vo vecnej rovine, bolo jeho povinnosťou ich rešpektovať, hoci bol ich adresátom len nepriamo a hoci v konkrétnej veci nebol vo vzťahu k ústavnému súdu formálne súdom nižšej inštancie. Ústavný súd a priori nevylučuje možnosť, aby aj záväzné závery jeho nálezu boli v pokračujúcom spore neskôr modifikované, takýto postup ale vyžaduje zásadne odlišné dôvody než len odkaz na vlastnú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Takýmito dôvodmi môže byť už spomínaná podstatná zmena v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo zmena právnej úpravy, ku ktorej došlo po vydaní nálezu. Dôvodom môže byť aj zásadný judikatúrny posun v otázke, ktorá v čase pôvodného rozhodovania nebola ešte vyriešená.</p> <p>Bez ohľadu na autonómiu najvyššieho súdu pri výklade pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v konečnom dôsledku vylúčil priznanie akýchkoľvek účinkov nálezu ústavného súdu vydanému skôr v tom istom spore, ktorého závery v plnom súlade s jeho kasačnou záväznosťou rešpektovali okresný súd a krajský súd. Tým bola prekročená hranica ústavnej akceptovateľnosti a najvyšší súd sa dopustil ústavne neprípustného zásahu do právnej istoty sťažovateľky. Plnenie zákonom stanovenej povinnosti najvyššieho súdu zabezpečiť jednotný výklad a používanie zákonov sa nevylučuje s povinnosťou rešpektovať skorší zásah ústavného súdu do rozhodovacej činnosti súdov nižších inštancií.</p> <p>Čo sa týka ústavných požiadaviek na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, je potrebné zhrnúť, že najvyšší súd vyslovil názor, že nižšie súdy nezohľadnili zásady a účinky prejudiciality, nevychádzali z právoplatne vyriešenej predbežnej otázky medzi stranami týkajúcej sa neplatnosti sporných zmlúv a ich právneho režimu, čo ho viedlo k záveru o opodstatnenosti dovolania žalovaného. Najvyšší</p>

	<p>súd, naopak, vôbec nereagoval na podstatné námietky sťažovateľky vznesené v dovolacom konaní (o neexistencii prekážky res iudicata vo vzťahu k pôvodným rozsudkom, o nemožnosti vychádzať po náleze ústavného súdu z právneho posúdenia uvedeného v pôvodných rozsudkoch, o nepodmienení priznaných a zamietnutých nárokov, o nepoužitelnosti rozhodnutia sp. zn. I Cdo 133/2009). Najvyšší súd neodpovedal na podstatné argumenty sťažovateľky, resp. k jednej z nich zaujal právny názor, ktorý ústavný súd týmto rozhodnutím posúdil ako ústavne nekonformný, pretože je zjavne neodôvodnený a v konečnom dôsledku popiera účinky kasačnej záväznosti predchádzajúceho nálezu. V súhrne takéto odôvodnenie nemôže učiniť zadosť požiadavke riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia v súlade s právom na spravodlivý proces.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd vyslovil, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>García Ruiz v. Španielsko z 21. 1. 1999, č. 30544/96 Georgiadis v. Grécko z 29. 5. 1997, č. 21522/93</p> <p>Buzescu v. Rumunsko z 24. 5. 2005, č. 61302/00</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	<p>dovolanie-dovolacie konanie spor dovolanie-dovolacie dôvody dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie ústavnosť Ústavný súd Slovenskej republiky-záväznosť rozhodnutí ústavného súdu právna istota-dôvery v právo práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces rozhodnutie-procesnej povahy rozhodnutie ústavného súdu-kasačná záväznosť</p>

spisová značka	IV. ÚS 599/2021
populárny názov	Rozhodnutie založené na zjavnej chybe
sudca spravodajca	Ladislav Dudíťš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	08.02.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 3 písm. c Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	Pokiaľ je nosný záver napadnutého rozhodnutia založený na zjavnej chybe, úlohou ústavného súdu je posúdiť, či v danej veci išlo o ospravedlniteľnú chybu, ktorá nemá vplyv na ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu, alebo či v dôsledku nej došlo k zásahu do práva na súdnu ochranu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľovi bol opatrením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu z 12. apríla 2019 z dôvodu podľa § 34 ods. 3 a § 40 ods. 2 Trestného poriadku ustanovený obhajca na zastupovanie v trestnom konaní, keďže nemal dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. Po právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku okresný súd uznesením z 9. marca 2021 uložil sťažovateľovi povinnosť nahradiť Slovenskej republike vyplatenú odmenu a náhradu hotových výdavkov ustanoveného obhajcu. Odôvodnil to majetkovými pomermi sťažovateľa, ktoré podľa súdu v súčasnej dobe postačujú na úhradu trov obhajoby, a schopnosťou

	<p>sťažovateľa refundovať štátu vyplatenú sumu. Proti tomuto uzneseniu doručenému 22. marca 2021 podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť.</p> <p>Ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím okresný súd zamietol sťažnosť ako podanú oneskorene bez meritórneho preskúmania jej dôvodnosti. Odôvodnil to podaním sťažnosti na poštovú prepravu 26. marca 2021, teda až štvrtý deň po doručení uznesenia z 9. marca 2021.</p>
z odôvodnenia	<p>Po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu, predloženého spisu okresného súdu, sťažovateľom uplatnených sťažnostných námietok a vyjadrenia okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd sa pri posudzovaní včasnosti podania sťažnosti proti uzneseniu z 9. marca 2021 dopustil omylu. Na nesprávnom skutkovom základe okresný súd nesprávne ustálil prítomnosť dôvodu na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa ako oneskorenej podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.</p> <p>Nosný záver napadnutého rozhodnutia je teda založený na zjavnej chybe, ktorú ústavný súd musí posúdiť z hľadiska, či išlo o ospravedlniteľnú chybu, ktorá nemá vplyv na ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu, alebo či v toho dôsledku došlo k zásahu do práva na súdnu ochranu. Sťažovateľ sa obrátil na súd so sťažnosťou proti uzneseniu okresného súdu z 9. marca 2021 a napriek splneniu zákonných podmienok a dodržaniu zákonnej lehoty na podanie sa okresný súd jeho sťažnosťou vecne nezaoberal a odmietol ju z procesného dôvodu, ktorého existenciu vyvodil na základe chybného skutkového záveru. Ide teda o zásah do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu, pretože sťažovateľovi bol odopretý prístup k súdu, ktorý by rozhodol o námietkach vznesených proti vydanému rozhodnutiu ukladajúcemu sťažovateľovi povinnosť nahradiť štátu vyplatenú odmenu a hotové výdavky ustanoveného obhajcu. Sťažovateľ je podľa zistenia ústavného súdu priamo vystavený účinkom napadnutého rozhodnutia, pretože okresný súd postúpil vykonateľnú súdnu pohľadávku na vymáhanie.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo na spravodlivý proces v zložke práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 413/2018 z 28. novembra 2018
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces trovy konania trestné konanie omyl

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.